

سوختگی با آتش

اقدامات امدادی که باید انجام داد عبارتند از:

- ❖ حذف عامل سوختگی: با آب سرد آتش را خفه کنید، لباس‌های مستعد آتش سوزی را در آورید، از دويدن شخص در حال سوختن جلوگیری کنید.
- ❖ ارزیابی بیمار: علائم حیاتی را کنترل و عمق، وسعت و وخامت سوختگی را بررسی کنید.
- ❖ درمان سوختگی
  - ۱- بیمار را روی سطحی از بدن که نسوخته یا کمترین سطح سوختگی را دارد دراز کنید.
  - ۲- وسایل آلوده کننده را از بدن مصدوم جدا کنید.
  - ۳- لباس‌های چسبیده به محل زخم را هرگز جدا نکنید.
  - ۴- محل سوختگی را با آب خنک و تمیز شستشو دهید.
  - ۵- محل زخم را با گاز استریل پانسمان کنید.
  - ۶- اگر بیمار قادر به نوشیدن است و زمان کافی دارید بر اساس الگوی زیر به مصدوم مایعات بنوشانید.
    - بزرگسالان: ۰/۵ لیوان
    - کودکان یک تا ۱۲ ساله: ۰/۲۵ لیوان
    - کودکان کمتر از یکسال: ۰/۱۲۵ لیوان
- ❖ در صورت وخامت سوختگی مصدوم را به اولین مرکز درمانی منتقل کنید.

تذکر:

در سوختگی با قیر بلافاصله منطقه را با آب سرد خنک نموده و سپس اقدامات ذکر شده در میحث فوق را به اجرا در آورید. قیر را هرگز از روی محل سوختگی جدا نکنید.

مراقب باشید که بانداژ صورت گرفته خیلی محکم نشده باشد چرا که در این صورت، جریان خون در عضو مبتلا، دچار اشکال می‌گردد. لذا در صورت بروز علائمی مانند سوزن‌سوزن شدن، بی‌حسی، درد یا تورم و رنگ‌پریدگی پوست باید باند را باز نموده و سریعاً به پزشک مراجعه کنید. ممکن است پزشک، پمادهای مختلفی از جمله سیلور سولفادیاژین (به صورت کرم یک درصد) را برای درمان سوختگی تجویز کند. در استفاده از آن روی ضایعات صورت محتاط باشید.

۱۰ توصیه طلایی برای کمک به افراد آسیب دیده از سوختگی

- در صورت مواجهه با فردی که لباسش آتش گرفته یا دچار سوختگی شده اقدامات زیر را انجام داده و مصدوم را به سرعت به بیمارستان برسانید.
- ۱- فوراً شعله‌های آتش لباس یا موی مصدوم را خاموش کنید، برای این منظور مصدوم را با یک پرده، پتو، کت یا گلیم تنگ پوشانده و او را در کف زمین صاف بخوابانید.
  - ۲- اگر لباس‌های مصدوم در حال سوختن است، به او اجازه ندهید بدود.
  - ۳- نباید مصدوم را روی زمین بغلتانید، این کار باعث سوختن نواحی آسیب ندیده می‌شود.
  - ۴- مصدوم را از محوطه‌ای که دود گرفته است، خارج کنید.
  - ۵- سعی نکنید که قسمت‌هایی از لباس را که به پوست چسبیده‌اند، جدا کنید.
  - ۶- اگر مصدوم بیهوش است با عقب دادن سر وی، هرگونه انسداد راه هوایی توسط زبان را رفع کنید.
  - ۷- اگر نبضی وجود ندارد، ماساژهای قلبی را شروع کنید.
  - ۸- اگر خونریزی خارجی شدید وجود دارد، فوراً آن را متوقف کنید.
  - ۹- اگر مصدوم هشیار است برای جایگزینی مایعات از دست رفته به وی آب بدهید.
  - ۱۰- با استفاده از باندهای تمیز محل سوختگی را بپوشانید تا خطر ایجاد عفونت را کم کنید.

عوامل مختلفی می‌تواند موجب سوختگی گردد که از آن میان می‌توان به آتش، مواد شیمیایی، جریان برق و تابش پرتوهای قوی اشاره نمود.

سوختگی نوعی جراحی پوست یا غشاهای مخاطی (مانند پوشش دهان، معده و مجاری هوایی) است که در اثر عواملی همچون گرما یا سرمای بیش از حد، مواد شیمیایی و جریان الکتریکی ایجاد می‌شود. جراحی سوختگی می‌تواند از این فراتر رفته و ساختمان‌های زیر پوست مثل ماهیچه‌ها، استخوان‌ها، اعصاب و رگ‌های خونی را نیز گرفتار کند. شرایط آسیب، علت سوختگی، محل و شکل سوختگی، وسعت، سن مصدوم و وجود ضایعات همراه از جمله معیارهایی هستند که در تعیین شدت سوختگی به‌کار می‌روند.

سوختگی‌ها بر حسب شدت به ۳ گروه عمده تقسیم می‌شوند:

- ❖ سوختگی سطحی: فقط سبب قرمزی، تورم و حساسیت پوست می‌شود و به‌طور طبیعی بدون باقی گذاشتن اثری از خود، بهبود می‌یابد. این سوختگی نیاز چندانی به مراقبت پزشکی ندارد.
- ❖ سوختگی متوسط: با ایجاد تاول مشخص می‌شود و در صورت عدم رسیدگی دچار عفونت می‌گردد.
- ❖ سوختگی عمیق: محل سوختگی به رنگ خاکستری در می‌آید و با وجود وسعت سوختگی، دردی ندارد، زیرا اعصاب مربوط به درد نیز در محل سوختگی از بین می‌روند. این سوختگی نیاز به بستری شدن در بیمارستان و گاهی پیوند پوست دارد.

صرف‌نظر از سوختگی‌های شدید که نیاز به مراقبت‌های دقیق پزشکی دارد برای هرکس ممکن است سوختگی‌های خفیف رخ دهد. برای درمان این قبیل سوختگی‌ها، استفاده از کمپرس سرد روی محل سوختگی، درد و سوزش را تخفیف می‌دهد. برای این کار می‌توانید گازاستریل را با آب یخ آغشته کرده و حدود ۱۵-۲۰ دقیقه روی محل سوختگی بگذارید. روزی ۴ تا ۶ بار این کار را انجام دهید. آب تمیز بهترین محلول برای شستشوی سوختگی است.

اگر پوست شما تاول زده است، قبل از لمس تاول، دست‌ها را با آب و صابون بشویید چراکه این تاول‌ها به سادگی دچار عفونت می‌شوند. برای پانسمان تاول‌های پاره شده یک باند استریل روی تاول بگذارید، سپس آن را با پنبه و چسب بپوشانید. به هیچ‌وجه از محلول‌های یددار یا الکل در زیر پانسمان استفاده نکنید چرا که ترمیم را به تاخیر می‌اندازند. روزی یک بار پانسمان روی تاول‌ها را تعویض کنید. استفاده از مقداری آب سرد قبل از تعویض، جدا کردن باند را تسهیل می‌نماید.

معاونت آموزشی و تحصیلات تکلیفی

توصیه نامه آموزشی شماره ۵

آشنایی با انواع سوختگی و کمک های اولیه مربوط به آن

دفتر امور ایمنی، سلامت و محیط زیست آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها

چاپ سوم - ۱۳۹۴

سوختگی با جریان برق

- این نوع سوختگی دارای عمق زیادی است و به بافت های داخلی آسیب وارد می آورد. اقدامات امدادی در این نوع سوختگی عبارتند از:
- ❖ حذف عامل سوختگی: با یک وسیله عایق، مصدوم را از جریان برق جدا کنید.
  - ❖ ارزیابی بیمار: علائم حیاتی را کنترل و عمق، وسعت و وخامت سوختگی را بررسی کنید.
  - ❖ درمان سوختگی: محل ورود و خروج جریان برق را پانسمان و اقدامات امدادی شبیه سوختگی با حرارت را به عمل آورید.
  - ❖ انتقال: مصدوم را در اسرع وقت به اولین مرکز درمانی منتقل کنید.

تذکرات:

- ۱- روش برآورد عمق، وسعت و وخامت سوختگی را به خوبی فراگیرید.
- ۲- در مورد سوختگی های وخیم، کمک های اولیه را سریعاً انجام داده و مصدوم را در اسرع وقت به مراکز درمانی انتقال دهید.
- ۳- اگر لباس به محل زخم چسبیده است، لباس های اطراف زخم را بریده و از بدن خارج کنید ولی به محل زخم دست نزنید.
- ۴- هرگز برای سرد کردن محل از یخ استفاده نکنید.
- ۵- به آب مصرفی جهت افزایش سرمای آن نمک اضافه نکنید.
- ۶- کمک های اولیه در مورد سوختگی های شدید باید سریعاً انجام گیرند.
- ۷- نارسائی تنفسی و شوک احتمالی را سریعاً کنترل نمایید (به خصوص در سوختگی به وسیله برق).

ماخذ:

سایت پزشکان ایران به نشانی www.pezeshkan.org

پایگاه اینترنتی امدادگران ایران به نشانی www.emdadgar.com

هرگونه نظر، پیشنهاد یا انتقاد خود را درباره این توصیه نامه آموزشی با پست الکترونیک به آدرس Safety-office@um.ac.ir ارسال نمایید.

سوختگی با مواد شیمیایی

از جدی ترین انواع سوختگی است که در سطح کم و عمق زیاد بدن را دچار سوختگی می نماید.

اقدامات امدادی که باید انجام داد عبارتند از:

- ❖ حذف عامل سوختگی: لباس های آلوده را در آورده و محل را با آب فراوان شستشو دهید.
  - ❖ ارزیابی بیمار: علائم حیاتی را کنترل و عمق، وسعت و وخامت سوختگی را بررسی کنید.
  - ❖ درمان سوختگی: درمان این نوع سوختگی عبارت از شستشوی موضع با آب فراوان، حداقل به مدت ۲۰ تا ۳۰ دقیقه و سپس انجام اقدامات درمانی همانند سوختگی با حرارت.
  - ❖ انتقال مصدوم: مصدوم را در صورت امکان به اولین مرکز درمانی منتقل کنید.
- تذکر:

در صورت آلوده شدن چشم با مواد شیمیایی بهترین کار شستشو با آب فراوان است. دقت کنید تا در موقع شستشو، آب خارج شده موجب آلودگی چشم مقابل نگردد. در صورت وجود جسم خارجی در چشم با نوک دستمال تمیز آن را به آرامی خارج کنید. بعد از شستشو، چشم را با گاز استریل پانسمان و مصدوم را به درمانگاه منتقل کنید.

در سوختگی های شیمیایی، استفاده از ماده خنثی کننده، مزیتی بر شستشوی با آب فراوان ندارد. لذا از کاربرد آن خودداری و به جای آن از آب تمیز استفاده کنید.

سوختگی ناشی از اشعه

سوختگی با دو نوع اشعه ایجاد می گردد:

۱- اشعه خورشید ۲- تشعشعات اتمی

در مورد تشعشعات اتمی ابتدا محافظت خود امدادگر از خطر تشعشعات و سپس رفع آلودگی مصدوم و در صورت امکان ارائه کمک های اولیه سوختگی با حرارت مد نظر قرار گیرد و در مرحله آخر، مصدوم به مرکز درمانی انتقال یابد.